

Úcta k životu - základ pro demokratickou kulturu

Lekce pro 8. – 9. ročník základních škol a odpovídající ročníky víceletých gymnázií

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obsah

1	Vzdělávací program a jeho pojetí	4
1.1	Základní údaje	4
1.2	Anotace programu	5
1.3	Cíl programu	5
1.4	Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu	6
1.5	Forma	7
1.6	Hodinová dotace	7
1.7	Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny	7
1.8	Metody a způsoby realizace	8
1.9	Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace	8
1.10	Materiální a technické zabezpečení	10
1.11	Plánované místo konání	10
1.12	Způsob realizace programu v období po ukončení projektu	10
1.13	Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu	11
1.14	Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití	12
2	Podrobně rozpracovaný obsah programu	13
2.1	Tematický blok č. 1 Vláda (2 vyučovací hodiny)	13
2.2	Tematický blok č. 2 Média (2 vyučovací hodiny)	13
2.3	Tematický blok č. 3 Podnikavost (2 vyučovací hodiny)	13
2.4	Tematický blok č. 4 Víra (2 vyučovací hodiny)	13
2.5	Tematický blok č. 5 Vzdělání (2 vyučovací hodiny)	13
2.6	Tematický blok č. 6 Umění (2 vyučovací hodiny)	13
2.7	Tematický blok č. 7 Rodina (2 vyučovací hodiny)	14
3	Metodická část	15
3.1	Metodický blok č. 1 Vláda (2 vyučovací hodiny)	15
3.2	Metodický blok č. 2 Média (2 vyučovací hodiny)	15
3.3	Metodický blok č. 3 Podnikavost (2 vyučovací hodiny)	15
3.4	Metodický blok č. 4 Víra (2 vyučovací hodiny)	16
3.5	Metodický blok č. 5 Vzdělání (2 vyučovací hodiny)	16
3.6	Metodický blok č. 6 Umění (2 vyučovací hodiny)	16
3.7	Metodický blok č. 7 Rodina (2 vyučovací hodiny)	16
4	Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu	17
4.1	Tematický blok č. 1 Vláda (2 vyučovací hodiny)	17
4.2	Tematický blok č. 2 Média (2 vyučovací hodiny)	17

4.3 Tematický blok č. 3 Podnikavost (2 vyučovací hodiny)	17
4.4 Tematický blok č. 4 Víra (2 vyučovací hodiny)	17
4.5 Tematický blok č. 5 Vzdělání (2 vyučovací hodiny)	17
4.6 Tematický blok č. 6 Umění (2 vyučovací hodiny)	17
4.7 Tematický blok č. 7 Rodina (2 vyučovací hodiny)	17
5 Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů	18
5.1 Tematický blok č. 1 Vláda (2 vyučovací hodiny)	18
5.2 Tematický blok č. 2 Média (2 vyučovací hodiny)	18
5.3 Tematický blok č. 3 Podnikavost (2 vyučovací hodiny)	18
5.4 Tematický blok č. 4 Víra (2 vyučovací hodiny)	18
5.6 Tematický blok č. 6 Umění (2 vyučovací hodiny)	19
5.7 Tematický blok č. 7 Rodina (2 vyučovací hodiny)	19
6 Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi	20
7 Příloha č. 4 - Odborné a didaktické posudky programu	20
8 Příloha č. 5 - Doklad o provedení nabídky ke zveřejnění programu	20
9 Nepovinné přílohy	20

1 Vzdělávací program a jeho pojetí

1.1 Základní údaje

Výzva	Budování kapacit pro rozvoj škol II
Název a reg. číslo projektu	Úcta k životu – základ pro demokratickou kulturu CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008255
Název programu	Úcta k životu – základ pro demokratickou kulturu, Lekce pro 8. – 9. ročník základních škol a odpovídající ročníky víceletých gymnázií
Název vzdělávací instituce	Křesťanská akademie mladých, z.s.
Adresa vzdělávací instituce a webová stránka	Emila Pajurka 142, 739 11 Frýdlant nad Ostravicí, www.kam.cz, www.uctakzivotu.cz
Kontaktní osoba	Mgr. Vít Pospíšil
Datum vzniku finální verze programu	30. 9. 2019
Číslo povinně volitelné aktivity výzvy	aktivita č. 7
Forma programu	Prezenční
Cílová skupina	8. – 9. ročník základních škol a odpovídající ročníky víceletých gymnázií
Délka programu	Celkem 16 vyučovacích hodin, 8 lekcí (každá lekce v rozsahu 2 vyučovacích hodin, tj. 90 min)
Zaměření programu (tematická oblast, obor apod.)	Podpora rozvoje kritického myšlení s cílem chránit děti a mládež před manipulací vedoucí k rizikovému chování, podpora aktivit vedoucí k aktivnímu osobnímu rozvoji a k ochraně zdraví v propojení všech jeho složek (sociální, psychické a fyzické).
Tvůrci programu	Mgr. Pavel Slepíčka, Mrg. Petra Burdová,
Odborný garant programu	Mgr. Vladimír Vácha, Ing. Petr Kadlec, DiS., Radek Hejret, Jan Rokosz, Mgr. Jana Klodová doc. PhDr. Jan Hábl, Ph.D., Mgr. Barbara Pospíšilová, Mgr. Tereza Ráchel Bícová
Odborní posuzovatelé	Mgr. Ondřej Šimik, Ph.D., Mgr. Taťána Göbelová, Ph.D.
Specifický program pro žáky se SVP (ano x ne)	NE

1.2 Anotace programu

Tento program je jedním ze šesti vzdělávacích bloků pro různé věkové kategorie, které se v osmi lekcích zabývají sedmi klíčovými hybateli lidské společnosti (vláda, média, podnikavost, víra, vzdělání, umění a rodina), jak je popisuje Komenský ve své *Obecné poradě o nápravě věcí lidských*. Více o vizi a filosofii projektu najdete v úvodní části projektového [webu](#).

V tomto vzdělávacím programu:

- si žáci v oblasti vlády (politiky) osobně vyzkouší v prostředí třídního kolektivu principy několika možností správy společnosti,
- v oblasti médií (komunikace) se zaměří na to, jak se efektivně bránit kyberšikaně,
- oblast podnikavosti (byznysu) otvírá žákům příležitost objevovat svoji kreativitu a podnikavého ducha,
- v oblasti víry (spirituality) budou žáci imaginárně ověřovat, co by společnosti přineslo dodržování biblického Desatera,
- v oblasti vzdělání (výchovy) se žáci zaměří na komplexní a celoživotní pohled na vzdělávání a budou v něm objevovat rozměr ctností,
- v umění (kultury) žáci nasměrují svoji pozornost na rozvoj schopnosti vnímat a pečlivě pozorovat přírodu a budou rozpoznávat, jaký vliv má na život člověka má umění,
- v oblasti rodiny (vztahů) zveme k aktivní práci na zdravých vztazích ve vlastním životě s ohledem na sebe i na druhé.

1.3 Cíl programu

- Na obsahovém půdorysu Komenského *Obecné porady o nápravě věcí lidských* si žáci osvojí kompetence nutné pro reflexi, rozvoj a udržení demokratické kultury.
- Program usiluje o formování postojů žáků k jednotlivým oblastem správy věcí lidských, proto jsou v každém programu formulovány základní cíle do tří složek struktury postojů: kognitivní (Co bude žák na konci lekce vědět), afektivní (Co žák v lekci prožije / co si uvědomí) a konativní (K jakému jednání lekce zve/vede).

Dílčí cíle programu

- **Vláda**
 - Žák bude schopen popsat podstatu, výhody a rizika u následujících typů vlády: anarchie, autokracie, přímá demokracie, zastupitelská demokracie.
 - Žák v rámci imaginární hry zažije jednotlivé typy vlád a bude moci na chvíli „okusit“ jejich výhody a rizika a pocítí vliv svého chování a rozhodování na sebe i na skupinu.
 - Lekce vede ke zvýšení zájmu o komunální i státní politiku a k promýšlení způsobů, jak se já jako občan mohu do správy věcí veřejných zapojit.
- **Média**
 - Žák bude schopen vlastními slovy popsat specifické znaky kyberšikan.
 - Žák bude vědět, jak lze kyberšikanu řešit a bude znát místa, na která je možné se obrátit v případě potřeby.
 - Žák prožije, jak na něj působí výhružná SMS, a získá příležitost tuto skutečnost reflektovat.
 - Žák si uvědomí, že na každém aktérovi záleží, jak příběh dopadne.
 - Lekce vede ke korektnímu jednání v prostoru médií a k jejich využití v původním slova smyslu, tedy jako prostředku propojení lidí.
- **Podnikavost**
 - Žák bude znát rozdíly mezi podnikatelem a zaměstnancem a obě pozice dokáže porovnat z hlediska jejich výhod a nevýhod.
 - Žák bude znát pohled J. A. Komenského na podnikavost.

- Žák si uvědomí, jaké společné znaky mají úspěšní lidé.
- Žák si ujasní své dovednosti a schopnosti, které stojí za to rozvíjet.
- Lekce vede k uvážení rozhodování o vlastní životní cestě, které se opírá o sebepoznání, kreativitu a v neposlední řadě o podnikavost. Žák si naplánuje svůj osobní cíl pro vybranou oblast.
- **Víra**
 - Žák bude umět časově zařadit hlavní náboženské směry a bude schopen přiřadit k jednotlivým náboženstvím na časovou osu jméno zakladatele a svatou knihu.
 - Žák sestaví znění biblického Desatera, ověří si jeho správné znění a ve spolupráci s ostatními vyvodí jeho souvislost s dnešní společností.
 - Žák si na příkladech uvědomí, jak je naše kultura silně provázána s židovsko-křesťanskou tradicí.
 - Žák bude mít příležitost představit si pozitivní dopady dodržování jednotlivých přikázání Desatera v reálných situacích, se kterými má osobní zkušenost.
 - Lekce vede k odvaze beze strachu a předsudků blíže zkoumat téma náboženství.
- **Vzdělání**
 - Žák pojmenuje a na základě společné práce doplní do schématu dvě krajnosti jedné ze čtyř ctností.
 - Žák bude umět charakterizovat čtyři ctnosti: statečnost, moudrost, pracovitost a spravedlnost.
 - Žák prožije, jak jsou důležité jeho osobní znalosti, vlastnosti a schopnosti, a uvědomí si důležitost ctností ve vzdělávání.
 - Lekce zve k vědomému rozhodnutí učit se nové věci a také stejně usilovně a vědomě pracovat na svém charakteru, aby moje dovednosti a vědomosti byly využity k dobru mé i společnosti.
- **Umění**
 - Žák bude umět na konkrétních příkladech popsat, jak je umění od počátku historie provázáno s přírodou.
 - Díky použitým příběhům žák prožije, jak závažný vliv má umění na život jednotlivce i společnosti.
 - Lekce zve žáky k tomu, aby trávili čas v přírodě, věnovali se jejímu záměrnému pozorování a získávali tak inspiraci pro rozvoj smyslů a vlastní kreativitu.
 - Lekce vede žáky k vědomému ovlivňování prostředí, ve kterém žijeme a které na nás působí.
- **Rodina**
 - Žák dokáže vysvětlit, co a je a co není odpuštění a koho se týká.
 - Žák bude schopen vysvětlit dopady odpuštění či neodpuštění na mezilidské vztahy.
 - Žák dostane příležitost se identifikovat s některým z příběhů, situací či emocí.
 - Žák bude motivován ke konkrétnímu kroku v procesu odpuštění a narovnání vztahů ve svém životě.
 - Lekce vede k uvědomění, že každý někdy ublíží druhým a to s sebou nese určité následky.

1.4 Klíčové kompetence a konkrétní způsob jejich rozvoje v programu

Primárně program usiluje o vybavení žáků základní úrovní občanské gramotnosti a je tak kompatibilní s cíli a kompetencemi průřezového tématu Výchova demokratického občana: „Výchova demokratického občana má vybavit žáka základní úrovní občanské gramotnosti. Ta vyjadřuje způsobilost orientovat se ve složitostech, problémech a konfliktech otevřené, demokratické a pluralitní společnosti. Její získání má umožnit žákovi konstruktivně řešit problémy se zachováním lidské důstojnosti, respektem k druhým, ohledem na zájem celku, s vědomím svých práv a povinností, svobod a odpovědností, s uplatňováním zásad slušné komunikace a demokratických způsobů řešení (RVP ZV, 2017, s. 128).“

V jednotlivých lekcích jsou nabídnuty příležitosti pro rozvoj všech kompetencí. Těžiště programu je v rozvoji těchto třech kompetencí:

- **Kompetence občanské** – program vede k hledání vlastních vnitřních hodnot a zároveň k respektu přesvědčení druhých lidí, vede k moudrému, zodpovědnému a aktivnímu přístupu k vlastnímu životu a životu společnosti, ve které žijeme.
- **Kompetence sociální a personální** – program nabízí prostor pro sebepoznání a zaměřuje se na efektivní spolupráci ve skupině či ve třídě a povzbuzuje k přenosu této dovednosti do společnosti.
- **Kompetence komunikativní** – žáci zde nejen v průběžných a závěrečných reflexích, ale i ve skupinové práci či společných diskusích formulují a vyjadřují své myšlenky a názory na probíraná témata.

V lekcích, ve kterých se pracuje na principu morální imaginace či jsou žáci vyzváni k dokončení situace z příběhu nebo videa, je také posílena příležitost rozvíjet **Kompetence k řešení problémů**.

1.5 Forma

V jednotlivých lekcích programu jsou využity rozmanité organizační formy. Konkretizované formy pro jednotlivé lekce jsou uvedeny vždy v úvodním timelinu. Převažuje zde využití společné práce (včetně práce v kruhu), skupinové práce a práce ve dvojicích.

Přehled organizačních forem využitých v jednotlivých lekcích

1.6 Hodinová dotace

Celkem 16 vyučovacích hodin, 8 lekcí (každá lekce v rozsahu 2 vyučovacích hodin, tj. 90 min). Pro lekci *Centrum securitatis: vzácnost demokracie* z tematické oblasti vláda je doporučeno mít vyhrazeno blok 3 vyučovacích hodin.

1.7 Předpokládaný počet účastníků a upřesnění cílové skupiny

Standardní školní třída v počtu 15–30 žáků. Pro každý tematický blok vzdělávacího programu jsou zároveň k dispozici lekce pro nižší ročníky (6. – 7. ročník) i vyšší ročníky (středoškolské studium). Realizátor jednotlivých lekcí či celého vzdělávacího programu podle specifik své vzdělávací skupiny může najít inspiraci i v těchto lekcích.

1.8 Metody a způsoby realizace

Předpokládáme, že celý vzdělávací program nebo jeho část bude realizována především pedagogy, kteří svůj třídní kolektiv znají a dokážou jej přizpůsobit věku, intelektuální úrovni i aktuálnímu klimatu třídy. V případě realizace programu lektorem doporučujeme předchozí domluvu s třídním učitelem, který ho může upozornit na specifika jeho třídy.

Jednotlivé lekce programu využívají různé metody práce, které jsou konkretizovány vždy v metodice lekce u jednotlivých aktivit. Třídění se opírá o systém výukových metod dle Maňáka, Švece (2003). Převažují zde **aktivizující** (např. diskusní a inscenační metody) a **komplexní** metody (skupinová a kooperativní výuka, brainstorming, práce s videem a kritické myšlení). Zejména v reflexích a práci s textem je zde využito metod kritického myšlení. Lekce k oblasti Vlády a Rodiny pracují metodami zážitkové pedagogiky.

MAŇÁK, Josef a Vlastimil ŠVEC. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-731-5039-5.

1.9 Obsah – přehled tematických bloků a podrobný přehled témat programu a jejich anotace včetně dílčí hodinové dotace

Tematický blok č. 1: Vláda (2 vyučovací hodiny)

Anotace - nosná myšlenka

Demokracie je složitá a ne vždy funkční, přesto je to nejspravedlivější způsob řízení společnosti, který známe. V tematickém bloku vláda si žáci vyzkouší zážitkovou hru o politických systémech, kde budou moci ověřit Komenského myšlenku, zda je „*blaho jedince dlouhodobě udržitelné bez blaha celku*“.

Téma č. 1: *Centrum securitatis: vzácnost demokracie (2 hod)*

Anotace lekce: Zážitková hra, ve které třída jako základ nové společnosti navštíví novou planetu, kde bude třeba nastolit řád a způsob správy. Na vlastní kůži si postupně s narůstajícími úkoly vyzkouší různé typy správy věcí veřejných – od anarchie po zastupitelskou demokracii. Každý žák zažije dopad svého chování a rozhodování na sebe i na společnost. Pro tento program doporučujeme vyhradit 3 vyučovací hodiny.

Tematický blok č. 2: Média (2 vyučovací hodiny)

Anotace - nosná myšlenka

Sociální média, kyberprostor jako moderní komunikační platforma jsou odrazem naší společnosti. Je potřeba se naučit tento prostor využívat tak, abychom chránili sebe a neubližovali druhým.

Téma č. 1: *Média užitá a zneužitá (2 hod)*

Anotace lekce: Program je zaměřen na bezpečné chování v prostředí kyberprostoru. Věnuje se nejen bezpečí uživatele, ale upozorňuje též na dnes velmi rozšířený fenomén kyberšikany a kyberútoků. Média mohou být místem, kde se ubližuje jiným. Kriticky a demokraticky smýšlející občan by měl být schopen využívat média takovým způsobem, aby neškodil jiným lidem. Program vede žáky k citlivosti vůči projevům kyberšikany, aby byli schopni ji rozeznat a zamezit jí.

Tematický blok č. 3: Podnikavost (2 vyučovací hodiny)

Anotace - nosná myšlenka

Podnikání je smysluplné tehdy, když přináší užitek jak podnikateli, tak i druhým. Ať už podnikáme v jakékoliv oblasti, máme možnost volby. Záleží jen na nás, na základě jakých hodnot se budeme rozhodovat a které pro nás budou prioritou.

Téma č. 1: Podnikání, které má budoucnost: win-win (2 hod)

Anotace lekce: Program vede k zamyšlení nad podnikáním jako nad přirozenou a relevantní alternativou k zaměstnaneckému postavení. Jednotlivé aktivity umožňují žákům, aby si lépe dokázali představit výhody a nevýhody podnikání a zaměstnaneckého postavení. Důraz je v obou případech kladen na zásadu win-win. S pomocí videa žáci prozkoumají, jaký vliv má rozhodování na šanci na úspěch, a zmapují si svoje silné stránky.

Tematický blok č. 4: Víra (2 vyučovací hodiny)

Anotace - nosná myšlenka

Orientace v náboženských směrech pomáhá člověku pochopit jednání uvnitř lidské společnosti. Vnímání rozdílnosti kultur a tradic, kterými jsme obklopeni, pomáhá vytvářet prostor pro mezilidské porozumění. Bez ohledu na to, zda vyznáváme některé náboženství, jsme ovlivněni tím, že naše společnost stojí na křesťansko-židovských základech.

Téma č. 1: Náboženství: kořeny, tradice, civilizace (2 hod)

Anotace lekce: Lekce se věnuje světovým náboženstvím formou skupinových a individuálních aktivit. Detailněji se zaměří na judaismus, křesťanství a islám a vztah mezi těmito třemi monoteistickými náboženstvími. Podrobněji se budeme zabývat Desaterem, na kterém lekce ilustruje, jak judaismus a křesťanství formovaly naši kulturu, vzdělanost a tradici.

Tematický blok č. 5: Vzdělání (2 vyučovací hodiny)

Anotace - nosná myšlenka

Správné vzdělávání rozvíjí celého člověka. Komplexně rozvíjí všechny složky lidství: volní, poznávací, morální i duchovní. Žák ví, co je dobré, chce dobré a dělá dobré. A to, i když se nikdo nedívá. Ctnost pomáhá člověku vyvážit přínos jednání pro něj i pro jeho okolí.

Téma č. 1: Škola, která má budoucnost: dílna lidství (2 hod)

Anotace lekce: Program pracuje s myšlenkou vzdělávání jako procesu komplexního rozvoje člověka. Představuje proces vzdělávání jako rozvoj myšlení, citění i postojů. Nestačí mít znalosti, ale je třeba také je moudře využívat pro dobro člověka jako jednotlivce i lidstvo jako celek. Oživuje antickou myšlenku budování charakteru pomocí usilování o ctnosti. Ctnost je zde představena jako dokonalý střed mezi dvěma krajnostmi.

Tematický blok č. 6: Umění (2 vyučovací hodiny)

Anotace - nosná myšlenka

Pobyt v přírodě nás obohacuje. V přírodě se můžeme učit pečlivě pozorovat, vnímat, rozvíjet své smysly, může být zdrojem pro naši tvorbu. Je ale také důležité, jakým druhem umění se obklopujeme, protože na nás může mít pozitivní, ale i negativní vliv.

Téma č. 1: Vnímám krásu, tvořím krásu (2 hod)

Anotace lekce: Program se zaměřuje na umění ze dvou hlavních pohledů:

- Příroda je jednou z velkých inspirací pro lidskou kreativitu, ať už se jedná o umění nebo vynálezy. Pokud člověk vyjde ven, může získat nové nápady pro svoji tvorbu.
- Lidské výtvořiny nás mohou rozvíjet, nebo mohou mít negativní vliv nejen na jedince, ale i na životy druhých.

Téma č. 2: Dotek krásy: příroda (2 hod)

Anotace lekce: Program umožňuje žákům se speciálními vzdělávacími potřebami lépe vnímat svět kolem sebe. Žáci si pomocí svých smyslů uvědomují doteky přírody. Uvažují o podnětech, které vnímají, a porovnávají je s tím, co znají. Tyto impulsy vedou k osobní reflexi a pomáhají v rozhodovacím procesu. Žáci navrhuji, co by jim působilo příjemné emoce. Podle individuálních možností žáci přetvářejí zážitky z doteků přírody do vlastního kreativního vyjádření.

Tematický blok č. 7: Rodina (2 vyučovací hodiny)

Anotace - nosná myšlenka

Rodina a obecně vztahy, které mají budoucnost, jsou založeny na lásce, věrnosti a úctě. Často to ale nefunguje. I nejbližším dokážeme ublížit. Proto je třeba učit (se) odpuštění.

Téma č. 1: Rodina, která má budoucnost: odpuštění (2 hod)

Anotace lekce: V rodině dítě zažívá své první a zároveň celoživotní vztahy, které s postupem času mohou být více či méně komplikované. Pocit přijetí a bezpečí ve vztazích může být obnoven díky odpuštění. Tomu se však musíme učit. Problematika odpuštění je zde nabídnuta formou prožitkových metod. Zprostředkovává různé roviny procesu odpuštění a pochopení situace z více úhlů pohledu, kultivuje v žácích schopnost vcítění se. Program si klade za cíl nasměrovat žáky k touze a rozhodnutí odpustit.

1.10 Materiální a technické zabezpečení

Pro realizaci každé lekce je nutné zajistit vhodnou školní učebnu umožňující přesun lavic a židlí a vybavenou dataprojektorem s ozvučením. Ke každé lekce je poskytnuta prezentace s odkazy na videa a tisknutelná sada všech příloh potřebných pro realizaci lekce. Jednotlivé pomůcky jsou napsané v úvodu každé lekce.

1.11 Plánované místo konání

Všechny lekce se realizují ve standardním prostředí školní třídy.

1.12 Způsob realizace programu v období po ukončení projektu

Vzdělávací program bude k dispozici na portále www.rvp.cz, [databázi OPVV](http://databazi.opvv.cz) a webových stránkách <https://eu.uctakzivotu.cz/>, kde si jej bude možné zdarma stáhnout i po ukončení projektu.

Program je možné využít jako celek nebo jeho dílčí lekce pro práci na průřezovém tématu Výchova demokratického občana, a to jak ve formě dlouhodobého projektu, tak jednorázově v rámci jednotlivých lekcí.

Dále je možné jednotlivé lekce využít ve výuce občanské výchovy, dějepisu nebo českého jazyka. Lekce mohou najít své uplatnění také v třídnických hodinách (např. z oblasti vláda, rodina nebo podnikavost), školních klubech a dále v neformálním vzdělávání (kroužky DDM, mládežnická hnutí, skupiny dobrovolníků aj.).

1.13 Kalkulace předpokládaných nákladů na realizaci programu po ukončení projektu

Počet realizátorů/lektorů: 2

Položka		Předpokládané náklady
Celkové náklady na realizátory/lektory		24000 Kč
z toho	Hodinová odměna pro 1 realizátora/ lektora včetně odvodů	600 Kč/1 hod × 2 lektori × 16 hodin = 19 200 Kč
	Ubytování realizátorů/lektorů	0 Kč
	Stravování a doprava realizátorů/lektorů	8 (dvouhodinových bloků) × 600 Kč = 4800 Kč
Náklady na zajištění prostor		0 Kč
Ubytování, stravování a doprava účastníků		0 Kč
z toho	Doprava účastníků	0 Kč
	Stravování a ubytování účastníků	0 Kč
Náklady na učební texty		1000 Kč
z toho	Příprava, překlad, autorská práva apod.	0 Kč
	Rozmnožení textů – počet stran:	1000 Kč (500 stran příloh + tisk metodik)
Režijní náklady		0 Kč
z toho	Stravné a doprava organizátorů	0 Kč
	Ubytování organizátorů	0 Kč
	Poštovné, telefony	0 Kč
	Doprava a pronájem techniky	0 Kč
	Propagace	0 Kč
	Ostatní náklady	0 Kč
	Odměna organizátorům	0 Kč
Náklady celkem		25 000 Kč
Poplatek za 1 účastníka		1000 Kč (při počtu 25 účastníků)

1.14 Odkazy, na kterých je program zveřejněn k volnému využití

Vzdělávací program je zveřejněn na portále www.rvp.cz a webu <https://eu.uctakzivotu.cz/> s volnou licencí Creative Commons 4.0, BY-SA. Web bude monitorovat návštěvnost a počet stažení programu. Uložené metodiky, pracovní sešity, pracovní listy a prezentace jsou zde zdarma k volnému stažení. Všechny dokumenty jsou uloženy ve formě PDF, ze které jde kopírovat text i obrázky pro další použití a úpravu. Online prezentace jsou ověřeny pro otevírání v aktualizované verzi aplikace Google Chrome.

V obsahu vzdělávacího programu jsou použity obrázky:

- z volně dostupných zdrojů (www.unsplash.com, www.pixabay.com, www.freepikcompany.com, www.pxhere.com, www.iconspng.com...), které nepodléhají autorskému zákonu, a tudíž nejsou citovány v rámci citační normy,
- obrázky, které jsou autorským dílem ilustrátora projektu: Daniel Jurčo B.F.A. pro projekt Úcta k životu, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008255 (CC 4.0 BY-SA),
- ostatní zdroje jsou uvedeny dle citační normy.

The screenshot shows the website 'Úcta k životu' with a blue header containing navigation links: Úvod, Metodiky, and Kontakt. Below the header is a large image of three students (two girls and one boy) sitting at a desk with laptops, smiling. The title 'ÚCTA K ŽIVOTU' is overlaid on the image. Below the image is another blue header with the same navigation links. Underneath is a horizontal menu with tabs for different grade levels: 1.-2. ročník, 3.-5. ročník, 6.-7. ročník, 8. - 9. ročník (selected), Střední školy, and Střední odborná učiliště. The main content area is titled 'Vzdělávací program pro 8. - 9. ročník základních škol' and includes a link 'Kompletní metodika ke stažení'. Below this is a table with columns: Tématická oblast, Název lekce, Metodika, Prezentace, Video 1, Video 2, Pracovní listy, and Pracovní sešity pro žáky. The table lists various topics such as Education, Family, Government, Faith, Media, Art, and Entrepreneurship, each with corresponding resources available for download.

Tématická oblast	Název lekce	Metodika	Prezentace	Video 1	Video 2	Pracovní listy	Pracovní sešity pro žáky
Vzdělanost	Škola, která má budoucnost: "dílna lidskosti"						
Rodina	Rodina, která má budoucnost: odpoutání						
Vláda	Centrum securitatis: vzácnost demokracie						
Víra	Náboženství: kořeny, tradice, civilizace						
Média	Média užítá a zneužitá						
Umění	Vnímám krásu, tvořím krásu						
Umění extra	Dotek krásy: příroda						
Podnikavost	Podnikání, které má budoucnost: win-win						

2 Podrobně rozpracovaný obsah programu

Pracovní sešity pro žáky jsou také uvedeny online na webu eu.uctakzivotu.cz.

2.1 Tematický blok č. 1 Vláda (2 vyučovací hodiny)

2.1.1 Téma č. 1 (Centrum securitatis: vzácnost demokracie) – 2 vyučovací hodiny

Pracovní sešit pro žáka: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Politika-8-9-pracovni-sesit-pro-zaky.pdf>

2.2 Tematický blok č. 2 Média (2 vyučovací hodiny)

2.2.1 Téma č. 1 (Média užitá a zneužitá) – 2 vyučovací hodiny

Pracovní sešit pro žáka: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Media-8-9-pracovni-sesit-pro-zaky.pdf>

2.3 Tematický blok č. 3 Podnikavost (2 vyučovací hodiny)

2.3.1 Téma č. 1 (Podnikání, které má budoucnost: win-win) – 2 vyučovací hodiny

Pracovní sešit pro žáka: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Podnikani-8-9-pracovni-sesit-pro-zaky.pdf>

2.4 Tematický blok č. 4 Víra (2 vyučovací hodiny)

2.4.1 Téma č. 1 (Náboženství: kořeny, tradice, civilizace) – 2 vyučovací hodiny

Pracovní sešit pro žáka: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Vira-8-9-pracovni-sesit-pro-zaky.pdf>

2.5 Tematický blok č. 5 Vzdělání (2 vyučovací hodiny)

2.5.1 Téma č. 1 (Škola, která má budoucnost: dílna lidskosti) – 2 vyučovací hodiny

Pracovní sešit pro žáka: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Vzdelavani-8-9-pracovni-sesit-pro-zaky.pdf>

2.6 Tematický blok č. 6 Umění (2 vyučovací hodiny)

2.6.1 Téma č. 1 (Vnímám krásu, tvořím krásu) – 2 vyučovací hodiny

Pracovní sešit pro žáka: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Umeni-8-9-pracovni-sesit-pro-zaky.pdf>

2.6.2 Téma č. 2 (Dotek krásy: příroda) – 2 vyučovací hodiny

Pracovní sešit pro žáka: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Umeni-special-8-9-pracovni-sesit-pro-zaky.pdf>

2.7 Tematický blok č. 7 Rodina (2 vyučovací hodiny)

2.7.1 Téma č. 1 (Rodina, která má budoucnost: odpuštění) – 2 vyučovací hodiny

Pracovní sešit pro žáka: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Rodina-8-9-pracovni-sesit-pro-zaky.pdf>

3 Metodická část

V metodice tohoto vzdělávacího programu najdete podrobné metodické pokyny pro jeho realizaci, které zahrnují odkazy na **pracovní listy** (dále jen PL) a **prezentace**, které jsou k dispozici pro každou lekci v online podobě, ale i ke stažení v PDF formátu. Důraz v tomto vzdělávacím programu je kladen na diskuzi, prožitek a teprve v druhé řadě na informace. Proto jsou prezentace jen doprovodné a jsou navrženy tak, aby zahrnovaly pouze klíčové body, otázky k diskuzi i k reflexi, nikoliv všechny informace, které by se žáci měli dozvědět. Pro žáky je možné využít **pracovní sešity** (dále jen PS), které obsahují základní slidy prezentací a rovněž PL a jsou rovněž připraveny k tisku ve formátu PDF. Pracovní sešity není nutné používat při výuce, ale mohou se hodit pro shrnutí učiva, nebo pokud žák není přítomen ve výuce a měl by si učivo doplnit. **Všechny dokumenty (metodika, prezentace, PL i PS) jsou ke stažení ve formátu PDF umožňujícím kopírování textu i obrázků pro další použití a úpravu na webových stránkách eu.uctakzivotu.cz.**

*Téma 3.6.2. **Dotek krásy: příroda** v oblasti Umění je zpracováno tak, že ho lze dobře využít i pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.*

Úvod Metodiky Kontakt							
1.-2. ročník 3.-5. ročník 6.-7. ročník 8. - 9. ročník Střední školy Střední odborná učiliště							
Vzdělávací program pro 8. - 9. ročník základních škol							
Kompletní metodika ke stažení							
Tématická oblast	Název lekce	Metodika	Prezentace	Video 1	Video 2	Pracovní listy	Pracovní sešity pro žáky
Vzdělanost	Škola, která má budoucnost: "dílna lidskosti"						
Rodina	Rodina, která má budoucnost: odpuštění						
Vláda	Centrum securitatis: vzácnost demokracie				Druhá šance		
Víra	Náboženství: kořeny, tradice, civilizace				Jak se vyznat v náboženstvích? Proč respektovat víru druhých?		
Média	Média užitá a zneužitá				Jak si neubližovat mobilem		
Umění	Vnímám krásu, tvořím krásu						
Umění extra	Dotek krásy: příroda						
Podnikavost	Podnikání, které má budoucnost: win-win						

3.1 Metodický blok č. 1 Vláda (2 vyučovací hodiny)

3.1.1 Téma č. 1 (Centrum securitatis: vzácnost demokracie)

Odkaz: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2019/12/Politika-8-9.pdf>

3.2 Metodický blok č. 2 Média (2 vyučovací hodiny)

3.2.1 Téma č. 1 (Média užitá a zneužitá)

Odkaz: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2019/12/Media-8-9.pdf>

3.3 Metodický blok č. 3 Podnikavost (2 vyučovací hodiny)

3.3.1 Téma č. 1 (Podnikání, které má budoucnost: win-win)

Odkaz: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2019/12/Podnikani-8-9.pdf>

3.4 Metodický blok č. 4 Víra (2 vyučovací hodiny)

3.4.1 Téma č. 1 (Náboženství: kořeny, tradice, civilizace)

Odkaz: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2019/12/Spiritualita-8-9.pdf>

3.5 Metodický blok č. 5 Vzdělání (2 vyučovací hodiny)

3.5.1 Téma č. 1 (Škola, která má budoucnost: dílna lidskosti)

Odkaz: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2019/12/Vzdelavani-8-9.pdf>

3.6 Metodický blok č. 6 Umění (2 vyučovací hodiny)

3.6.1 Téma č. 1 (Vnímám krásu, tvořím krásu)

Odkaz: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2019/12/Umeni-8-9.pdf>

3.6.2. Téma č. 2 (Dotek krásy: příroda)

Toto téma je zpracováno tak, že ho lze dobře využít i pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Odkaz: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2019/12/Umeni-special-8-9.pdf>

3.7 Metodický blok č. 7 Rodina (2 vyučovací hodiny)

3.7.1 Téma č. 1 (Rodina, která má budoucnost: odpuštění)

Odkaz: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2019/12/Rodina-8-9.pdf>

4 Příloha č. 1 – Soubor materiálů pro realizaci programu

Pracovní listy k jednotlivým lekcím jsou také uvedeny online na webu eu.uctakzivotu.cz. Řešení příslušných pracovních listů je v části 5 programu. Odkazy na pracovní sešity, což jsou rovněž přílohy pro žáky, jsou uvedeny v části 2 programu přímo u jednotlivých bloků.

4.1 Tematický blok č. 1 Vláda (2 vyučovací hodiny)

4.1.1 Téma č. 1 (Centrum securitatis: vzácnost demokracie) – 2 vyučovací hodiny

Odkaz na pracovní listy: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Politika-89-pracovn%C3%AD-listy.pdf>

4.2 Tematický blok č. 2 Média (2 vyučovací hodiny)

4.2.1 Téma č. 1 (Média užitá a zneužitá) – 2 vyučovací hodiny

Odkaz na pracovní listy: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2019/12/Media-8-9-pracovni-listy.pdf>

4.3 Tematický blok č. 3 Podnikavost (2 vyučovací hodiny)

4.3.1 Téma č. 1 (Podnikání, které má budoucnost: win-win) – 2 vyučovací hodiny

Odkaz na pracovní listy: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2019/12/Podnikani-8-9-pracovni-listy.pdf>

4.4 Tematický blok č. 4 Víra (2 vyučovací hodiny)

4.4.1 Téma č. 1 (Náboženství: kořeny, tradice, civilizace) – 2 vyučovací hodiny

Odkaz na pracovní listy: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2019/12/Spiritualita-8-9-pracovni-listy.pdf>

4.5 Tematický blok č. 5 Vzdělání (2 vyučovací hodiny)

4.5.1 Téma č. 1 (Škola, která má budoucnost: dílna lidskosti) – 2 vyučovací hodiny

Odkaz na pracovní listy: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2019/12/Vzdelavani-8-9-pracovni-listy.pdf>

4.6 Tematický blok č. 6 Umění (2 vyučovací hodiny)

4.6.1 Téma č. 1 (Vnímám krásu, tvořím krásu) – 2 vyučovací hodiny

Odkaz na pracovní listy: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2019/12/Umeni-8-9-pracovni-listy.pdf>

4.7 Tematický blok č. 7 Rodina (2 vyučovací hodiny)

4.7.1 Téma č. 1 (Rodina, která má budoucnost: odpuštění) – 2 vyučovací hodiny

Odkaz na pracovní listy: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2019/12/Rodina-8-9-pracovni-listy.pdf>

5 Příloha č. 2 – Soubor metodických materiálů

Řešení a poznámky k pracovním listům a prezentace jednotlivých lekcí jsou také uvedeny online na webu eu.uctakzivotu.cz.

5.1 Tematický blok č. 1 Vláda (2 vyučovací hodiny)

5.1.1 Téma č. 1 (Centrum securitatis: vzácnost demokracie) – 2 vyučovací hodiny

Prezentace online: <https://prezi.com/view/pbHApwBvcNhIE8Y4ocW0/>

Prezentace v PDF:

<https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Politika-8-9-PDF-Prezi.pdf>

Video „Druhá šance“: <https://youtu.be/35KT0NuhDD8>

5.2 Tematický blok č. 2 Média (2 vyučovací hodiny)

5.2.1 Téma č. 1 (Média užitá a zneužitá) – 2 vyučovací hodiny

Prezentace online: <https://prezi.com/view/kH498w2QIFMpZp8esyqV/>

Prezentace v PDF: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Media-8-9-PDF-Prezi.pdf>

Video „Jak si neubližovat mobilem“: <https://youtu.be/ErE9ArgHT4M>

5.3 Tematický blok č. 3 Podnikavost (2 vyučovací hodiny)

5.3.1 Téma č. 1 (Podnikání, které má budoucnost: win-win)

Řešení k pracovním listům: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2020/09/Podnikani-8-9-pracovni-listy-%C5%99e%C5%A1en%C3%AD.pdf>

Prezentace online: <https://prezi.com/view/7vrrKZQL78BEOrPt6Ozv/>

Prezentace v PDF:

<https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Podnikavost-8-9-PDF-Prezi.pdf>

5.4 Tematický blok č. 4 Víra (2 vyučovací hodiny)

5.4.1 Téma č. 1 (Náboženství: kořeny, tradice, civilizace)

Řešení k pracovním listům: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2020/09/Spiritualita-8-9-pracovni-listy-řešení.pdf>

Prezentace online: <https://prezi.com/view/HSwqjowmskEkoWfZrZnU/>

Prezentace v PDF: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Vira-8-9-PDF-Prezi.pdf>

Video „Jak se vyznat v náboženstvích“: <https://youtu.be/c7WKUjN9Zvl>

Video „Proč respektovat víru druhých“: https://youtu.be/Mly_P_cUJOo

5.5 Metodický blok č. 5 Vzdělání (2 vyučovací hodiny)

5.5.1 Téma č. 1 (Škola, která má budoucnost: dílna lidskosti)

Řešení k pracovním listům: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2020/09/Vzdelavani-8-9-pracovni-listy-%C5%99e%C5%A1en%C3%AD.pdf>

Prezentace online: <https://prezi.com/view/AzJ2uYDx17hZn7bH7Xzb/>

Prezentace v PDF: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Vzdelanost-8-9-PDF-Prezi.pdf>

5.6 Tematický blok č. 6 Umění (2 vyučovací hodiny)

5.6.1 Téma č. 1 (Vnímám krásu, tvořím krásu) – 2 vyučovací hodiny

Prezentace online: <https://prezi.com/view/zOd9xkVGwi2UsbVv4Byi/>

Prezentace v PDF: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Umeni-8-9-PDF-Prezi.pdf>

Video „Umění – Marek Eben (projekt Komenský 2020)“: <https://www.youtube.com/watch?v=nP-U71U840Q>

5.6.2 Téma č. 2 (Dotek krásy: příroda) – 2 vyučovací hodiny

Prezentace online: <https://prezi.com/view/t71gzlViuuBzCy48sehc/>

Prezentace v PDF: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Umeni-Special-8-9-PDF-Prezi.pdf>

5.7 Tematický blok č. 7 Rodina (2 vyučovací hodiny)

5.7.1 Téma č. 1 (Rodina, která má budoucnost: odpuštění) – 2 vyučovací hodiny

Prezentace online: <https://prezi.com/view/wDor6h9x6RVoMABIM2HO/>

Prezentace v PDF: <https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Rodina-8-9-PDF-Prezi.pdf>

Video „Jan Amos Komenský (projekt Staleté kořeny)“: <https://www.youtube.com/watch?v=dUW9Chv-ASc>

Video „Rodina – Veronika Kašáková (projekt Komenský 2020)“: <https://www.youtube.com/watch?v=MsWPQSTnjbs&t=3s>

6 Příloha č. 3 – Závěrečná zpráva o ověření programu v praxi

https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2020/09/Zpr%C3%A1va-o-ov%C4%9B%C5%99en%C3%AD-programu-89-v-praxi_podpis.pdf

7 Příloha č. 4 - Odborné a didaktické posudky programu

<https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2020/09/Posudek-8.-9.-ro%C4%8Dn%C3%ADk-%C5%A0IMIK.pdf>

<https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2020/09/Posudek-89-T.-G%C3%B6belov%C3%A1.pdf>

8 Příloha č. 5 - Doklad o provedení nabídky ke zveřejnění programu

https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2020/09/Koomunikace-s-port%C3%A1lem-rvp.cz_.pdf

9 Nepovinné přílohy

